Uitgewezen **De dreigende uitwijzing van de Kameroense Scott Manyo doet veel stof opwaaien. Maar de scoutsleider is niet de enige die als niet-begeleide minderjarige in België aankwam en na zijn achttiende verjaardag het land moet verlaten.**

België heeft nog meer Scotts

Moussa, Ibrahim, Lisa, Reza en Amin kwamen als niet-begeleide minderjarige uit Marokko, Guinee, Angola, Afghanistan en Algerije in België aan. Net als Scott kregen ook zij na hun achttiende verjaardag geen papieren om te blijven. Officieel houdt het verhaal hier voor hen dus op. Maar ondertussen ploeteren ze voort. Als keukenhulp, tegelzetter, verzorgster, elektricien of automecanicien. Tegen beter weten in. Tot de klop op de deur komt. Catherine Vuylsteke en Sue Somers

18 JAAR, AFKOMSTIG UIT MAROKKO, WERKT ALS KEUKENHULP

Moussa is zijn dromen achterna gehold. Letterlijk. Als hij sinds vorige zomer in België verblijft, dan komt dat onrechtstreeks door Mohammed Mourhit, de Marokkaanse atleet die voor België heeft deelgenomen aan de Olympische Spelen.

"Al sinds ik een kleine jongen was, wist ik dat ik atleet wilde worden. Alleen, voor een jongen uit de onderklasse in Marokko was een dergelijke carrière uitgesloten. Je hebt er centen voor nodig, een familie die je steunt. Mijn verwanten wilden niet van mijn dromen horen. Van toen ik dertien was, wilden ze dat ik ging werken. We hadden er vaak ruzie over. Uiteindelijk hebben ze me het huis uitgegooid. Als kind van vijftien moest ik het alleen zien te rooien. Niet simpel, neem het van me aan. Maar ik ben een vechter, ik beloofde mezelf dat ik niet zou opgeven. Ik moest en zou een oplossing vinden, een uitweg, een plek waar ruimte zou zijn voor mijn dromen. Daarom heb ik vorig jaar de stap gewaagd. Zoals zovelen, ik weet het. En toch is het voor mij anders. Ik weet niet alleen waar ik van wegloop maar evengoed waar ik naartoe wil. Ik wil Mourhit achterna. Wat hij kon, dat zal ik ook kunnen. Ik ben een kei op de 3.000 meter in de crosscup. Geloof me, je zult het zien."

> 'Ik ben een kei op de 3.000 meter in de crosscup. Geloof me, je zult het zien'

Makkelijk was het voor Moussa in het begin nochtans niet. Hij bracht de nachten van de eerste weken in ons land zelfs door op een bank in het park. Tot hij een familie van joggers leerde kennen, die hem een tijdje onderdak verschafte en hem daarna in contact bracht met de Dienst Voogdij.

Ondertussen woont Moussa zelfstandig, hij krijgt begeleiding van een hulporganisatie, zit op school en werkt als keukenmedewerker. Maar het allerbelangrijkste, zo vindt hij, is dat hij zich wist in te schrijven bij een grote atletiekclub, waar hij dezer dagen volop traint. Het is erop of eronder, de jonge Marokkaan beseft het beter dan wie ook. Het atletiekseizoen dat nu begint, is dé kans op een ander leven. "Als ik voldoende wedstrijden win, dan mag ik blijven. Sommigen verklaren me gek, maar ik weet dat ik dit moet doen. Ik wil leren, ik wil sporten. Ik zal bewijzen dat ik het kan, dat ik de moeite loon. Daarom train ik keihard. Sporten is ontsnappen, in mijn hoofd. Maar bovenal is het leven. Zal het lukken? Natuurlijk. Een atleet kan niet twijfelen, toch? Wie twijfelt, is bij voorbaat verloren."

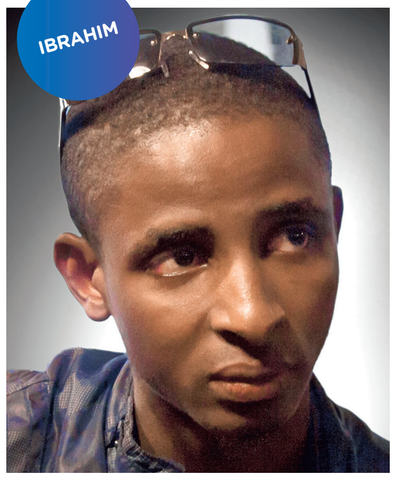

19 JAAR, AFKOMSTIG UIT GUINEE, WERKT ALS TEGELZETTER

Vijftien was Ibrahim toen hij op een maanloze avond in de herfst van 2008 in een gammele schuit naar Europa stapte, in de hoop zo aan de moorddadige neigingen van zijn kolerieke vader te ontsnappen. De veertien dagen die volgden, waren de langste uit zijn leven. Meer dood dan levend spoelde de jongen uiteindelijk in Gran Canaria aan. Ibrahim had geluk, het gros van de opvarenden overleefde de tocht immers niet.

Na een verblijf in het ziekenhuis in Spanje reisde Ibrahim uiteindelijk door naar België. "Ik was niet klaar om te vertellen wat me overkomen was, het voelde te zeer als een straf van God. De buik bevat meer dan de mond, zeggen ze bij ons, over sommige dingen valt niet te praten. En dus resulteerde mijn asielaanvraag in juni 2010 in een weigering. Achteraf beschouwd begrijp ik dat. Alleen hoopte ik dat het verzoek tot regularisatie dat ik vorig jaar heb ingediend, wel zou worden gehonoreerd. Vanaf mijn aankomst ben ik immers hard gaan studeren. Ik leerde Frans lezen en schrijven, vond een stageplaats als tegelzetter en studeer nu eind juni af. Aan vrienden ontbreekt het me niet, ik heb zelfs een Belgische vriendin. Vorig jaar heb ik bovendien het scheidsrechtersbrevet behaald, waardoor ik nu wekelijks wedstrijden kan fluiten. Wat had ik nog meer kunnen doen?"

> 'Ik was niet klaar om te vertellen wat me overkomen was, en dus werd mijn asielaanvraag geweigerd'

Ibrahim heeft beroep aangetekend tegen de weigering, maar de kans dat dat iets uithaalt, is miniem. "Ik heb er geen idee van wat ik anders moet beginnen."

De jonge tegelzetter houdt zijn problemen doorgaans voor zich. "*Semteende*– schaamte maakt je tot wat je bent – zo leerde mijn grootvader me, bij wie ik het gros van mijn jeugd heb doorgebracht. Als mensen wisten dat ik een sans-papiers ben geworden, dan zouden ze geen respect meer voor me hebben. En ze zouden die zwakte uitbuiten. Dat gevoel heb ik nu ook bij de man die me als tegelzetter laat werken: hij betaalt me de helft minder dan zijn andere werknemers, terwijl ik precies hetzelfde werk doe. Maar hij weet dat ik geen keuze heb. Tegen hem moest ik het wel vertellen, ik had een aanbeveling nodig voor mijn regularisatie. Als dat niet had gehoefd, had ik mijn mond gehouden.

"Mijn vriendin weet dat ik moeilijkheden heb, maar dat mijn regularisatieaanvraag is afgewezen, heb ik haar nog niet verteld. Ik wil niet dat ze denkt dat ik een relatie met haar heb om de papieren. Het is beter zo, al voel ik me soms ontzettend eenzaam en is de last op mijn schouders wel eens te zwaar om dragen."

19 JAAR, AFKOMSTIG UIT ANGOLA, WERKT ALS BEJAARDENVERZORGSTER

Ze droomt van een leven als stewardess, maar de bejaardenzorg is even goed. Valt ook beter te combineren met de zorg voor haar driejarig zoontje. Bijna vier jaar is Lisa al in België, nog twee jaar heeft ze te gaan om haar diploma verzorging te halen in het deeltijds onderwijs. Twee jaar waarin ze nog bescherming geniet van de wet op alternerend leren. Maar er is ook de asielwet, en die vertelt een ander verhaal. Dat Lisa hier sinds haar achttiende verjaardag in september 2011 illegaal is, en dat ze dreigde te worden uitgewezen. Haar advocate startte een asielprocedure, maar ze maakte Lisa meteen duidelijk dat dat geen garantie is op succes. "Ze zei me dat ik beter een vriendje zou zoeken om mee te trouwen." Lisa lacht. Veel. Ook als de fotograaf haar voor zijn lens haalt.

Toen Lisa's ouders uit elkaar gingen, gingen haar zussen bij haar moeder wonen. Zij moest mee met haar vader. Er kwam een nieuwe vriendin, met kind. "Het was echt zoals in een stripverhaal, met de boze stiefmoeder. Gelukkig kon ik wel nog naar school." Op een dag werd Lisa verkracht. "Toen begonnen de problemen pas echt. Iedereen begon over mij te praten. Mijn stiefmoeder zei: 'Ik zal het nooit opvoeden.' Mijn pa volgde haar, blindelings. Toen heb ik voor mezelf beslist dat ik thuis weg moest."

> 'Ik besef nu wat de risico's zijn. Ik kan mijn werk verliezen, en mijn school'

Op straat gaan leven was geen optie. Plots was daar een vriend van haar vader, die Lisa mee op reis zou nemen. Via Portugal belandde ze in Brussel. "De vriend van mijn vader mompelde nog iets over een commissariaat, en weg was hij." Na een maand in het oriëntatiecentrum voor niet-begeleide minderjarigen in Steenokkerzeel verhuisde Lisa naar het asielzoekerscentrum in Sint-Truiden. Daar werd ook haar baby geboren. Nu zit Lisa op kamertraining in Anderlecht. "In een kleine studio, in een rustige straat. Daar hou ik wel van."

Achttien worden was toch een klein feestje waard. "Ik vond het plezant, was blij dat ik eindelijk meerderjarig was. Maar nu besef ik wat de risico's zijn. Ik kan mijn werk verliezen, en mijn school. Ik ben bang voor Angola, want als ik word teruggestuurd, gaan ze zien dat ik er meer dan drie jaar niet geweest ben. Ik zal de gevangenis in moeten."

Lisa trekt zich op aan de oudjes waar ze voor zorgt. "Zulke lieve mensen. Maar zo naïef! Ze gaan naar de winkel, betalen met 50 euro en wachten niet op het wisselgeld. Ik vroeg aan mijn baas hoe dat kon. Blijkbaar hebben die mensen een beroerte gehad, en zijn ze nu dement." Lisa schudt haar vlechten. "Dat is pas erg."

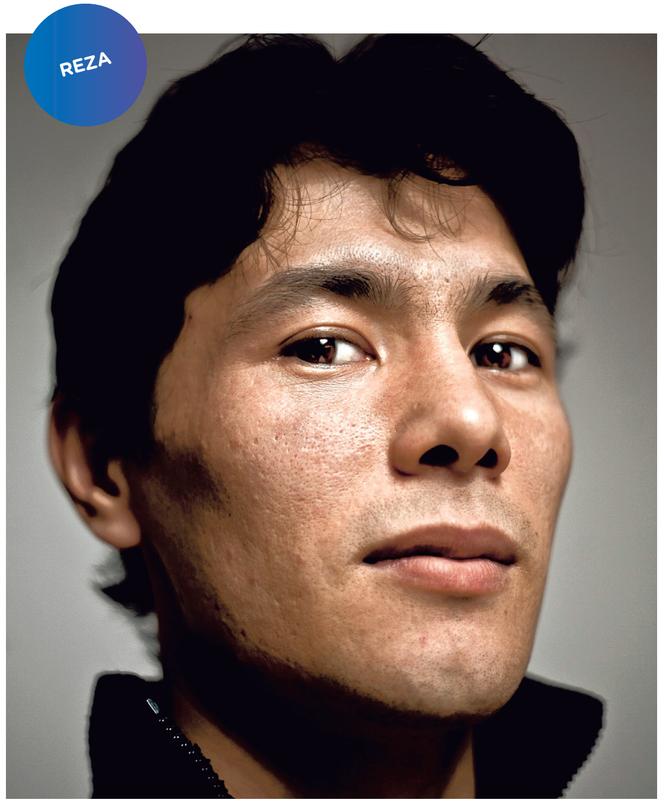

21 JAAR, AFKOMSTIG UIT AFGHANISTAN, VOLGT EEN OPLEIDING ELEKTRICITEIT

Het is nooit zijn bedoeling geweest om te vluchten. "Na een avontuur waarin ik maar meeholde met iedereen, stond ik in Griekenland en keek ik rond me. Ik wilde naar huis, naar mijn ouders. Mijn geld was op. Ik vroeg de man aan het loket van de ferry om me een ticket te geven, maakte niet uit waarnaartoe. Ik toonde hem mijn lege broekzak en smeekte hem mij te helpen."

Het werd Italië, en het lot zorgde er uiteindelijk voor dat Reza in België terechtkwam. "Ik weet het nog goed. Het was 18 mei 2008. Ik was 17 jaar."

Reza was ondertussen al aan zijn zoveelste leven toe. Te voet had hij de bergen tussen Iran en Turkije overgestoken, na een vlucht uit Afghanistan die geen vlucht was. "Ons dorp werd belaagd door nomaden uit de bergen. Met valse papieren eisten ze onze grond op. Wij moesten de bergen in, en onze ouders stuurden mij met mijn broers en zussen naar een ander dorp. Daar besloten mijn grote en kleine broer terug naar huis te keren. Ik reisde verder naar een familievriend in Kaboel. Hij bracht me naar Kandahar, stopte me 800 dollar toe en wenste me veel succes." Met een groepje gingen ze verder op weg, vier maanden lang. "Waarom ik niet terug naar huis ging? Ik wist niet waar ik was, ik was spoorloos. Ik deed maar wat de anderen zeiden."

> 'Ze zeggen dat ik nu meer kans maak om hier te blijven, omdat ik papa ben. Maar daarom hebben we geen kind gemaakt'

Toen het gezelschap met eigen middelen de Egeïsche zee wilde oversteken, protesteerde Reza niet. Braafjes legde hij bij voor een opblaasbare roeiboot. "Dagen aan een stuk hebben we geroeid, de golven gooiden ons metershoog de lucht in. Ik dacht dat ik doodging."

Na Griekenland en Italië belandde Reza uiteindelijk dus in België. In het asielzoekerscentrum van het Rode Kruis in Alsemberg werd hij verliefd op een Kosovaars meisje. Ze zat er samen met haar zussen en haar ouders. Haar vader was ertegen, zijn dochter was beloofd aan een andere man. En Reza had geen bruidsschat te bieden. "We besloten samen weg te lopen. We wonen nu een jaar alleen, in een studio."

Reza volgt ondertussen een voltijdse opleiding in het avondonderwijs als elektricien. Vier maanden geleden werd hun zoon Benjamin geboren. "Ze zeggen dat ik nu meer kans om hier te blijven, omdat ik papa ben. Maar daarom hebben we geen kind gemaakt. Ik wacht nu op een regularisatie. Mijn drie asielaanvragen zijn op niets uitgedraaid. Ik reken op een beetje menselijkheid."

Terug naar Afghanistan wil Reza niet meer. "Dan ga ik nog liever dood. Toen mijn laatste asielaanvraag werd afgewezen, heb ik diep gezeten. Ik had zelfmoordneigingen, zei tegen mijn assistente dat ik geen oplossing meer zag. Hoop heb ik niet meer. Mijn kind, dat is mijn hoop."

© TOM VERBRUGGEN / LOIC DELVAULX

18 JAAR, AFKOMSTIG UIT ALGERIJE, WERKT ALS AUTOMECANICIEN

Over een maand is het twee jaar geleden dat Amin naar ons land kwam. Stiekem haast, alleen zijn oma was op de hoogte van zijn plannen om Algiers te verlaten. Amin reisde met het geleende paspoort van zijn bemiddelde neef. Aanvankelijk wilde hij bij een verwant in Frankrijk intrekken, maar die voelde er weinig voor om de jongen langdurig te onderhouden. Hij kocht hem een enkeltje met de tgv, waarop Amin uiteindelijk in Brussel belandde.

Na zijn aankomst logeerde de jongen een jaar lang in een door Fedasil bekostigde hotelkamer. Een zolderoptrekje in Hotel Galia in de Brusselse Marollen, dat hij met verschillende lotgenoten deelde. De Algerijnse tiener was evenwel vastbesloten: hij was gekomen om een vak te leren en zou koste wat het kost zijn dromen waarmaken. Hij wist zich in te schrijven voor een opleiding automechanica en vond een stageplek in een garage. Door bemiddeling van een hulporganisatie kon Amin in september van vorig jaar, bij zijn achttiende verjaardag, uiteindelijk een eigen studio betrekken.

"Ik ben blij dat ik de stap heb gezet, zelfs al is mijn leven moeilijk. Zie je, er wacht mij in Algiers niets: geen werk, geen toekomst. In de afgelopen maand alleen al zijn twee oude vrienden hier aangekomen. Om precies dezelfde redenen. Ik heb ze sindsdien niet meer gezien, hen langdurig onderdak verschaffen kan ik immers niet. Mijn baantje in de garage, drie dagen per week, een uur of acht, negen, soms tien per dag, levert me een kleine 380 euro per maand op. Een hongerloon, ik weet het. Maar elke keer als ik de baas vraag om meer te betalen, zegt hij dat hij 'nog zal zien'."

> 'Ik ben blij dat ik de stap heb gezet, zelfs al is mijn leven moeilijk. Er wacht mij in Algiers niets: geen werk, geen toekomst'

Tot op heden heeft Amin geen uitwijzingsbevel gekregen en hij hoopt de komende twee jaar zijn automechanica-opleiding te kunnen afmaken. "Wat als de brief komt? Soms houdt het me uit mijn slaap. Ik weet het helemaal niet. Ik heb hier ontzettend veel geleerd, die kennis kan niemand me nog ontnemen. Daarom zou ik het opnieuw doen. De scholing die ik hier krijg, was in Algiers niet voor me weggelegd. Maar geen papieren hebben heeft vervelende gevolgen. Eigenlijk wil ik een andere garage zoeken om te werken, maar de paar keren dat ik daarvoor informeerden, liepen stuk op de vraag naar documenten. Idem dito voor het vinden van een andere studio. Dat geeft me het gevoel dat ik klem zit. De kans dat aan die illegaliteit iets kan worden gedaan, is immers erg klein.

"Toch wil ik niet echt klagen. Ik heb ondertussen vrienden gemaakt, ik slaag erin te leven met het weinige geld dat ik heb, zelfs al kan ik daar uiteraard geen cent van naar huis opsturen. Maar goed, dat is dan zo. Ik doe mijn best en ik heb het gevoel dat ik vooruitkom, dat ik iemand word. En dat is waar het uiteindelijk om gaat."

Moussa, Ibrahim, Lisa, Reza en Amin zijn schuilnamen.